

היחיד
שחזה:
יצחק
בריק
מדבר

שקענו בתרדמה
כשחשבנו שחמאס
מורתע. לפעמים
חשבתי שאני הוזה:
אנו מוקפים באויבים
שלא מסתירים
את כוונותיהם,

**זו המדינה המאוימת
ביותר בעולם**

ואנו חיים בלה-לה-לנד
ומתקוטטים על רפורמה
משפטית. הצבא כולו
חלוד, לא מיומן, לא
מאומן ולא מצויד.

**ראיתי את זה בא
ואני מצטער שצדקתי**

סליחה שצדקתי. האלוף במיל אברהם בריק (ברק)

במשך עשור מסתובב האלוף במיל' יצחק בריק כמעט בכל בסיסי הצבא וחוקר את חילות היבשה, האוויר והים - ואז מתיישב לגבש שורת דו"חות עגומים על חוסר המוכנות של הצבא למלחמה רב-חזיתית | את הפלישה של מחבלי חמאס הוא חזה במדויק, על חוסר המוכנות של העורף הוא כתב בפירוט, אבל אף אחד לא טרח ליישם את מסקנותיו | ומאז הבוקר השחור של שמחת תורה, אף אחד כבר לא מתייחס אליו כ'נודניק' | כעת, בריאיון מטלטל ל'משפחה', הוא מגולל את השלבים שהובילו לקונספציה הטרגית

ישראל הרשקוביץ

צילומים: שוקי לור, פלאש API 90

ל

וועדת החקירה שתוקם אחרי המלחמה מצפה עבודה רבה ומסועפת. חברה ידרשו לערוף ראשים, להדיח בכירים, לנקות אורוות ולערוך ריענון מקיף בצמרת הצבא. מן הסתם הוועדה גם תוקיע אל עמוד הקלון את הצמרת הפוליטית שטיפחה את הקונספציה, לא שאלה שאלות, ואפשרה לראש הנחש הטרויסטי של חמאס לגדול למדיו

ל'צבא חכם וקטלני', ייבוש חילות הסדיר וקיצוץ המילואים, צמצום כוחות היבשה והפניית המשאבים לחיל האוויר). שלא לדבר על התחזיות שנראה כאילו נכתבו בשבוע האחרון, אך הן נכתבו הרבה קודם: חדירות המוניות ליישובים, טבח אזרחים, אי הגעת כוחות צבא ופגיעה משמעותית בעורף. הכל כתוב, שחור על גבי לבן, תוך פירוט מדויק. הדו"ח של בריק - שנכתב בידי חמישה צוותי מומחים שגיבש בריק בעשור האחרון - לא רק מבוסס על דו"חות אחרים שהוטמעו בתוכו כמו דו"חות מבקר המדינה

שקלים רק בעקבות הדו"ח, עדיין עמדנו רק בקצה הקרחון".

לא הופתענו

מתברר שהכתובת הבהוקת הייתה חקוקה על הקיר האלוף במיל' יצחק בריק ניסה להדהד אותה בכל דרך. הוא חתר לפגישות עם ראשי המדינה והצבא, פקד את דיוני ועדת החוץ והביטחון, ובתגובה ספג בוך ולעג (ראה מסגרת). בניגוד למערכות הקודמות, בריק סבור שהפעם אי אפשר לומר שהופתענו. "לא היה

"החיילים היו אמורים לאיש עמדות אך העמדות היו ריקות". מחבלי חמאס מסתערים על טנק צה"ל

הצבאיים המפלצתיים, הנאציים. לכישלון הזה אבות רבים, שכולם יידרשו לשלם את המחיר. אך דבר אחד הם לא יידרשו לעשות: לנסח דו"ח. את זה כבר עשו לפנייהם. את הדו"ח על כשלי הצבא מציג לנו זה עתה האלוף במיל' יצחק בריק, והוא מקיף הכל: הוא משרטט ברמת דיוק מרבית את הכשלים שהתגלו כעת לעין כל, החל מהרמה הפרטנית ביחידות (חוסרים בנושק, ימ"חים ריקים, חוסר מוטיבציה, ובעיקר: בעיות משמעת קיצוניות), וכלה בצמרת (אימוץ קונספציות 'השלום האזורי', מעבר

ועדויות מפקדים, אלא הוא אפילו אומץ בשתי ידיים הן בידי הרמטכ"ל הרצי הלוי, הן בידי שר הביטחון גלנט ואפילו בידי ראש הממשלה נחניהו, כך שאיש לא יכול לטעון שהוא אינו נכון. "הייתה תמימות דעים שהדו"ח נכון, שהוא משקף את המציאות בתוך הצבא, שהוא לא מוגזם וכי יש לאמץ את מסקנותיו. הבעיה הייתה שהכשל היה עמוק כל כך, שנדרשות שנים לתקנו ומשאבים עצומים כדי לשנות את הצבא. לכן גם לאחר שהושקעו לא פחות משלושה מיליארדי

גורם אחד שנחשף לדו"ח וניסה להכחיש אותו, הוא אומר בריאיון ל'משפחה': "כל מי שמכיר את הצבא ושנחשף לדו"ח, הסכים עם הקביעות שפירטנו בו. גם משום שהכל היה מגובה בעובדות, במספרים, בתיעודים, אבל בעיקר משום שהוא שיקף נכונה את הלך הרוח בצבא. די היה לפקוח מעט את העיניים כדי להבין שהכיוונים שאליהם הלך הצבא בשנים האחרונות היו שגויים לחלוטין". **ואיפה הייתה הבעיה?** "הבעיה הייתה, שהן בצבא והן בדרגים

הפוליטיים חשבו שיש מספיק זמן לתקן. לא הבינו את מה שאני התרעתי מפניו כל השנים הללו - שפשוט אין לנו זמן". וכך, בבוקרו של שמחת תורה תשפ"ד, גילה עם ישראל כי תרחישי האימה שאותם שטח יצחק בריק בפני הדרגים המקצועיים, הן בצה"ל והן בממשלה - מתממשים להם אחד לאחד: כוחות נוח"ב חמסיים מאומנים היטב דוהרים לעבר שטחי מדינת ישראל, מוצבי צה"ל קורסים וחייליהם נטבחים, וכך סלולה דרכן של מפלצות הרשע היישר לעבר בתי הקיבוצים השלווים הסמוכים לגבול. גם יישובים גדולים ומבוססים בעומק השטח הישראלי, כמו אופקים ושדרות, נופלים כפרי בשל לידיהם של המרצחים, ואך בנס נבלמה דרכם לקריית גת ולערים גדולות נוספות כפי שזממו.

"כל התרחיש הזה נכתב כאן, בדו"ח הזה, שאני מתריע באמצעותו זה יותר מעשור. לצערי, מתברר שצדקתי".

את המילים הללו 'סליחה שצדקתי' הוא משמיע כעת בכל פורום. האיש שהיו מי שראו בו עד לא מכבר נביא זעם, מתגלה בימים אלו כאדם הרציונלי היחיד שראה נכונה את מה שרבים אחרים ראו אך העדיפו משום מה להתעלם ממנו.

מאז פוגרום שמחת תורה תשפ"ד הפך בריק מ'נודניק' תורן שהתעקש למלא את תפקידו ולשקף את מסקנותיו, גם אם הן לא היו נעימות - למרואיין המבוקש ביותר באולפני החדשות. אך גם בדרגים המקצועיים מנסים לשמוע ממנו - כמי שמכיר את הצבא לפני ולפנים - מה הן היכולות האמיתיות של הצבא. בתום שיחתו הוא ימשיך לראיונות נוספים שנקבעו לו

(ל'משפחה' היה חשוב לי להתראיין", הוא מדגיש, "על אף העומס, דווקא בשל המסקנה שמופיעה בסיום הריאיון"). משם ימשיך לפגישה שנקבעה לו עם ראש הממשלה, ולאחר מכן עם קבינט המלחמה. כי אחרי הכל - וזה כבר התברר למרבה הצער - אין בלעדיו מישהו אחר שניתן להאמין לו במערכת. לא הרמטכ"ל, בוודאי לא ראש אמ"ן. הצבא אינו יכול להעיד על עיסתו.

רק בריק, שבמשך יותר מעשור ביקר בלא פחות מ-1,600 יחידות ("יצאתי פעמיים בשבוע, בכל פעם לשש שעות שבהן נפגשתי עם חיילים וזוטרים ומפקדים

בצבא ובדרגים הפוליטיים חשבו שיש מספיק זמן לתקן. לא הבינו את מה שאני התרעתי מפניו כל השנים הללו שפשוט אין לנו זמן

בכירים") נחשב למי שמכיר היטב את מוכנות צה"ל על יחידותיו. פשוטות. רק הוא יכול לתת את התשובה המוסמכת על השאלה האם יחידות צה"ל מוכנות למבצע הקרקעי המסוכן שעדיין לפנינו. והתשובה של בריק על השאלה הזו, אם תהיתם, היא שבהחלט לא. עדיין לא.

"הצבא לא כשיר, החיילים לא מאומנים, הציוד לא מתוחזק והוא אינו מסוגל כראוי לצאת ולהילחם", קובע בריק בהסתמך על מה שראו עיניו ולא אז. "הצבא יכול להיכנס לגיחות קצרות, גם זה בחיפוי אווירי, אך לא להיכנס לעומק. הוא לא בנוי לכך".

ואחרי שתחזיתו הקודרות ביותר התממשו להן במדויק, ועוד יותר מכך למרבה הפלצות, קשה מאוד למצוא מישהו שינסה לטעון אחרת.

עשר שנות התרעה

מעטים במדינה, אם בכלל, יכולים להתחרות עם הרזומה של האלוף במיל' יצחק בריק. הוא נולד להורים שעלו מקראקוב ומהונגריה ("שמם היה בריק. בהמשך עברתי את השם לברק, אבל כעת חזרתי לבריק").

הוא נולד וגדל ביישוב גלאון, והוא בוגר ארבע מלחמות: הוא לחם במלחמת ששת הימים, במלחמת יום הכיפורים, ובמלחמות לבנון הראשונה והשנייה, ועל הדרך גם השתתף במבצעים שונים כמו 'מבצע כראמה' שבו נתפסו קציני פתח, אך הכוח שבפיקודו איבד עשרות חיילים.

במקביל ניהל בריק את המכללות הצבאיות ועסק בפיתוח וביישוב הגליל ("סטף ורהטימר הציע לי שולחן וכיסא אצלו במפעל, ואני הקמתי את פורום ראשי הערים שבזכותו הופנו מיליארדים לנגב ולגליל לקידום תשתיות לאומיות"). אך בשנים האחרונות מילא תפקיד נוסף, אפרורי למדי: נציב קבילות החיילים.

במסגרת תפקידו, נדרש בריק לטפל בתלונות של חיילים שהגיעו אל שולחנו. אלו התלוננו, מטבע הדברים, על תשתיות לקויות או על התעמרויות של מפקדים. אך מי שחשב שבריק - איש צבא עטור תהילה, אומנם פנסיור שלכאורה עברו הצבאי כבר מאחוריו, יסתפק בטיפול בתלונות ובתיוקן - כנראה לא הכיר את האיש מספיק טוב. הוא החל לטפל בתלונות ביוסדות, ולאחר שמצא כי הן מעידות על ריקבון שהולך ופושע בצבא, החליט שבמקום לטפל בכל תלונה לגופה - הוא יטפל במערכת כולה. מאז, הוא רכש לעצמו אוניצ'ים רבים.

זה היה בסמכותך בכלל? "לא, אבל אני אולץ שלוקח סמכויות, לא מקבל אותן. לגופו של דבר, נציב קבילות החיילים אינו כפוף לרמטכ"ל וגם לא לשר הביטחון. הוא כפוף לחוק הישראלי. ולאחר

לך, תן למפקדי צה"ל ולרמטכ"ל המצויין העומד בראשם, שיושרו ואמינותו מוכחים השכם וערב, להמשיך להכין את הצבא לאתגרים שעוד נכונו להם ולנו". הרמטכ"ל ה'מצויין' באותם ימים, אגב, היה גדי אייזנקוט, שכאמור נלחם בדו"ח וטען שהוא אינו נכון. במאמר אחר, חודש קודם לכן, כתב האלוף במיל' שטרן את הדברים הבאים על הדו"חות של בריק: "ישבתי בוועדת החוץ והביטחון כשהאלוף בריק הציג לראשונה את דו"ח נציב קבילות חיילים. מודה שכבר אז חשתי בחוסר נוחות מדרך ההצגה. כמי שמכיר את מוסד נציב קבילות החיילים ואת משימותיו הרבה שנים, תוכן הדברים ונחרצותם תרמו אף הם לחיסור הנוחות מדרך ההצגה. מתוך הערכה עמוקה לאלוף בריק ובעיקר לתרומתו לביטחון מדינת ישראל, צללתי עמוק יותר בעמקי הדו"ח."

"העיסוק נמשך גם בוועדת המשנה החסויה לכשירות וכוונות, במפגש עם מבקר מערכת הביטחון, עם מבקר צה"ל ועם מפקדים אחרים. הבנתי חלק מהדברים שבביקורתו של בריק, אבל יחד עם זאת, ידעתי שחלקם נובע מהצו הקבוע על כתפיו של הרמטכ"ל לתעדף את המשימות העומדות לפניו, זאת בהנחה שבשורה התחתונה, גם משאבי צה"ל מוגבלים.

"כתיבת דו"ח זה אינה תחת הגדרת תפקידו של בריק, והאנשים הבודדים מאוד שעומדים לרשותו, ביקורת כשירות אינה בתחום כישוריהם או עיסוקם, להבדיל ממבקר מערכת הביטחון או מבקר צה"ל. כאשר אני שומע בימים אלה את האלוף בריק, את האובססיות שבדבריו, את פסילתו כל גורם בדיקה אחר למעט מה שהושב האלוף בריק, צר לי עליו.

"לצה"ל יש רמטכ"ל ומפקדים מעולים. לנו יש על מי לסמוך", סיכם שטרן. בשמחת תורה תשפ"ד התברר שההירות, הנפנוף וההתייחסות בביטול גבו את המחיר הכבד ביותר שאפשר לדמיין.

"הסתמכו על טכנולוגיות, שהכיבו". אחת מתוך 15 הפירצות בגדה, מהן נכנסו המחבלים לישובים

זאת, כשהסכנה האמיתית נשקפת מטילי השיוט שיגיעו, היו לא תהיה, מהאטמוספירה, וה'כיפה' וה'חץ' אינם משמשים בכלל שכבות הגנה כלפיהם. "המענה לטילים אלו אמור להיות בידי מערכת הלייזר שמפתחים כעת. מלבד העובדה שהיא מספקת מענה לטילים אלו, היא מתייחדת בכך שכל יירוט של לייזר עלותו כמה מאות שקלים ולא יותר. אין צורך בטיילי יירוט של מאה אלף ומיליוני דולרים. אך התעכבנו בהשלמת הפיתוח של המערכת הזו, תוך תפיסה

מערכות לייזר, אבל גם זה מדובר בעוצמה של מאתיים קילוואט. המערכת הזו יכולה ליירט טילים וכתב"מים שיגיעו ממרחק של 200 ו-300 קילומטרים, לא טילים בעלי ראשי נפץ של כמה מאות קילוגרמים, שמגיעים ישירות מהאטמוספירה."

נתניהו לקח ברצינות

אי אפשר להתעלם מהרזומה של בריק, אדם שראה בחייו מערכות רבות: הוא נלחם

מוטעית שאנו לא נמצאים כלל בסיכון". אני מספר לבריק על סיור שערכתי לאחרונה במפעל 'אלתא', שם הוצגה בפנינו מערכת הלייזר המתקדמת. בחברה סיפרו כי גרמניה מתעניינת ברכישת המערכת, כאשר מדובר בסגירת מעגל מופלאה: המדינה שהייתה הראשונה שפיתחה את טילי השיוט הקטלניים, טילי ה-2 שעשו שמות באנגליה בימי מלחמת העולם השנייה, עומדת לרכוש מערכת ישראלית שתגן עליה מפני איום של טילי שיוט. בריק שומע ומחייך: "הסיפור יפה, אבל המערכת הזו אינה מבצעית בשלב זה. רק בשנתיים האחרונות התחילו לייצר

בחולות סיני ובהרי הגולן, זכה לעיטורים מגוונים, ולאחר שחשב לסיים את שירותו הצבאי ולפרוש לעבודתו כרכז המשק וכמהנדס מערכות - נקרא שוב לצבא בידי הרמטכ"ל דאז רפאל איתן (רפול) שאמר לו: "אחרי מלחמה לא עוזבים". כעת, האיש כאוב ומדוכדך. הוא מתקשה להסתיר את הכאב. אומנם, הוא מדגיש שאינו מיואש, אבל הוא בהחלט מתוסכל. **תגיד, יש בכלל צבא מישוה רציני?** "בהחלט כן", הוא מפתיע. "אמר לזכותם של מקבלי ההחלטות, שהם לא התעלמו מהבעיה. הצגתי את הדו"ח שהתבסס על כמה נושאים: תפיסת ביטחון, מדיניות

ביטחון אסטרטגית שלא קיימת, מוכנות היבשה למלחמה, מוכנות העורף, התמודדות מול רקטות, תרבות ארגונית ועוד. לפני שנה וחצי, כשהדו"ח הוכן במסגרת אוני' רייכמן בסיועו של בועז גאור שהסכים לפרוש עליו את חסותו, הוא הוצג לפני ראש הממשלה דאז נפתלי בנט והרמטכ"ל דאז אביב כוכבי, והם קיבלו החלטה ליישם אותו מייד. כמעט ולא נתקלתי ביהירות ובתחושה שמבקשים 'לנפנף' את הדו"ח. "בהמשך הצגתי את הדו"ח לרמטכ"ל

שמנו את יהבנו על חיל האויר וזנחנו את כוחות היבשה. התבססנו על כיפת ברזל' שיכולה להתמודד עם כמה מאות טילים ביום

נלחם בדו"ח וטען שהוא אינו נכון, כי הוא לא רצה שיקלקלו לו את הדימוי. דווקא הרמטכ"ל שהגיע אחריו אביב כוכבי, פעל לתיקון הליקויים במשך חצי שנה, אבל הוא לא הצליח? ונתניהו?

למרבה ההפתעה, דווקא ראש הממשלה שבימים אלו נשמעות כלפיו הקריאות 'לך' ביתר שאת - זוכה מבריק למילים טובות, יחסית. "הייתי אצלו עם הדו"ח. הוא זימן אליו את המזכיר הצבאי ואני יכול לומר שהוא הפגין קשב מלא. הוא הזדעזע למשמע ארזוני, ולפחות כמה פעמים התרעם באוזני מזכירו הצבאי כיצד הוא לא עורכן על המתרחש בצבא. כאשר סיימנו הוא הבהיר לי שבדעתו לזמן מייד שלושה מומחים, כשהוא אף מפרט לי את שמותיהם של האישים שעליהם חשב שהם יהיו מסוגלים להביא לשינוי. "הבעיה היא, שכאשר סיימתי את פגישתי עימו, כבר חיכו בחוץ השרים שהיו אמורים להיכנס לשיבה הבאה. באותו הלילה פורקה הממשלה, ולאחר מכן הוקמה ממשלת בנט-לפיד. בהמשך, לאחר שנתניהו שב למשרד ראש הממשלה - הוא היה עסוק ברפורמה המשפטית שבה שקע כל כולו והיא השביתה את המדינה".

ולדעתך, אותם שלושה מומחים שעליהם ביקש נתניהו להטיל את המשימה - יכלו להביא למפנה? זו לא הייתה עוד ועדה שהייתה מסיימת את דיוניה עם עוד מסקנות לא מיושמות?

"איני יכול לצפות קדימה, אבל התחושה שלי הייתה שנתניהו לקח את הדו"ח ברצינות רבה". אדם נוסף שבריק נוהר שלא להאשים, הוא ראש הממשלה המנוח אריאל שרון. כשאנו שואלים אותו אם לא ההתנתקות מרצועת עזה היא שהביאה את האסון, הוא מתחמק מלענות. "יתכן, וזו כבר השערה, שהדבר נובע מכך ששרון היה ידיד אישי שלו. יחד הם פעלו ליישב את הנגב והגליל. "אני רק יכול לומר", הוא עונה על שאלת ההתנתקות, "שהצבא קוצץ באופן דרסטי. במקום להתאמן, החיילים התעסקו בהתעסקות מבצעית יומיומית

וכך לא נערכו למערכה שתבוא. מעשרה ימי מילואים בשנה נשארו-עם שני ימי מילואים. הגבולות היו פרוצים, וכך זרמו כמויות של תחמושת למחבלים שבתוכנו, בעוד חלק גדול מהתחמושת לא הגיע מבחוץ אלא נגנב מהבסיסים עצמם. זהו חידולן מתמשך".

גרוע מיום כיפור

הרזומה של בריק כולל גם את שירותו תחת אש בימי מלחמת יום הכיפורים, וההשוואות בין אז להיום - הן בלתי נמנעות. אז, כך הוא מספר לנו, הוא יצא לדרך עם גדוד שמנה 220 לוחמים. בסופו של דבר נותרו ממנו, כאשר נכנסו לעיר המצרית סואץ שבה כיתרו את הארמיה המצרית - שבעה לוחמים בלבד. היתר נהרגו, נפצעו או נשבו. הם החליפו בדרכם שבעה טנקים, כשהם משמישים תחת אש תופת את הטנקים שיצאו מכלל שימוש, ומגיעים לישורת האחרונה עם טנק אחד בלבד שבו יצאו למערכה.

שלושה מג"דים התחלפו לגדוד תוך שבעה ימים: הראשון נפל בשבי ביומיים הראשונים למלחמה, השני נהרג, ורק השלישי הצליח להגיע לסיומה של המלחמה. **והיום, הצבא לדעתך מוכן פחות מאשר במלחמת יום הכיפורים?**

"חד וחלק כן. במלחמת יום הכיפורים הגנרלים כשלו, אבל החיילים לחמו כאריות, כחומה בצורה, אומנם בערפל קרב ותוך חוסר ודאות, אבל היו לנו הכלים להילחם. לא התכוננו לסאגרים שיגיעו והם אכן הפתיעו אותנו, אבל הכרנו את הטנקים. התאמנו עליהם. אז באמת דיממנו קשות בימים הראשונים, אבל בתוך כמה ימים הצלחנו בחסדי שמיים להפוך את הקערה על פיה ולשנות את המגמה. עשינו מהפך וצלחנו את התעלה. ובעיקר, אסור לשכוח שאז גם כמעט ולא נפגעו האזרחים. החיים בעורף נמשכו כמעט כבשגרה.

"הפעם זה שונה לחלוטין. הצבא לא מיומן, החיילים לא מכירים חלק גדול מהכלים, והעיקר, העורף משלם את המחיר הנורא. אך החטא שאין עליו כפרה הוא שלא למדנו מהעבר: גם אז ראינו מול עינינו את התרגילים של הצבא הסורי בגולן, ושל המצרים שהגיעו עם כוחות עצומים עד לגדות התעלה, אך הרמטכ"ל דאז דוד אלעזר (דדו), ראש אמ"ן אלי זעירא ושר הביטחון משה דיין אמרו ש'זה רק תרגיל'. הם לא דאגו להזעיק את המילואים. גם הפעם אנו רואים את כל הסימנים לפלישה, אך חוזרים בגאביות מחרידה על אותה טיפסה: 'זה רק תרגיל'. את התוצאה כולנו רואים".

אבל הפעם הכשל העיקרי הוא מודיעיני. האם הצבעת בד"ח גם על חידולן המודיעיני?

"בוודאי! הפרק על המודיעין תופס חלק נכבד בד"ח, ואין לי ספק שהדברים עוד ייחקרו. טענתי כל העת שהמודיעין שלנו יודע לאסוף מודיעין מדויק, הוא יודע להצביע על מיקומה של המשאית השמינית בתוך שיירת משאיות אי שם בסוריה, ולהנחית עליה מכת מוות, אך הוא אינו יודע לזהות מה מתרחש כאן אצלנו, מתחת לאף.

"זהו למה? לא כי לנו אין מודיעין. יש לנו מודיעין, ומודיעין מעולה. אבל אנו לא הולכים לפי היכולות של האויב, אלא מזהים את ה'כוונות': 'החמאס לא יעז'. 'הוא מורתע'. אנו רואים את היכולות, אך משכנעים את עצמנו בכוונות שאנו מאכילים את עצמנו בהן. ממתית הולכים לפי כוונת שהתמונה נראית ברורה לעיני?"

הנורה לא נדלקה

כאן חושף בריק פרטים שעדיין לא ידועים. את המילים הוא אומר בכאב: "החמאס עובד עלינו זה שנה, אך הבעיה היא שהכל היה גלוי לעין. הוא התאמן על חדירה למדינת ישראל ועל השתלטות על שטחים בנויים, וכל זאת מול עינינו הרואות של חיילינו. אך אנו רואים את האימונים וקובעים: 'אלו רק אימונים'. אנו פשוט ישנים בעמידה".

אבל זה עוד לא הכל:

"אני לא אחשוף איך וכיצד", הוא אומר לאחר רגעים של מחשבה, בורר את מילותיו בזהירות, "אבל יש לנו אמצעים חכמים דיים לדעת לא רק מה שקורה סמוך לגדר המערכת, אלא גם הרחק, בעומק השטח העזתי.

"בחול המועד סוכות, שלושה ימים לפני שמחת תורה, מתקיימת פגישה בהשתתפות ראש הממשלה נתניהו, הרמטכ"ל רב אלוף הרצי הלוי וראש אמ"ן האלוף אהרן חליונה. לדעתי גם ראש השב"כ תומר בר נכח שם. הם מעודכנים בנעשה, אך מסכמים שאין מה לחשוש מהחמאס. הם 'מורתעים'. על בסיס ההנחה הזו ניתן האישור לבצע את המסיבה ברעים על הגבול ממש. יודעים ש-4,000 צעירים יגיעו לשם, אך לא חוששים ולא מבטלים את המסיבה. ברוח, כל הסימנים מצביעים על מעשיו של החמאס, אבל אנו הרי 'יודעים' את הכוונות: 'הוא מורתע'.

"אבל רגע, לא התחלתי. לביל שמחת תורה אנו מקבלים שתי התרעות חמות. האחת - שמונה שעות לפני החדירה, אז אנו מזהים - שוב, לא אומר איך - שהחמאס מקדם לעבר מדינת ישראל כוחות בסדר גודל חריגים. המידע מגיע למפקד פיקוד הדרום ולראש אמ"ן, אך הם

פוטרים את המידע בכך שמדובר בתרגיל. ההתרעה השנייה מתקבלת כמה שעות קודם החדירה. אז אנו כבר מזהים תכונה חריגה ומבינים שהיא יכולה להפוך בבת אחת למתקפה. אבל גם הפעם, בשל אותה תפיסת 'הם מורתעים', אפילו לא מכניסים את הכוחות לעמדות.

"וזה", הפעם מילותיו השקולות כבר הופכות לזעקה, "זה הכשל הגדול והמהותי. אני לא מדבר על הפעלת מילואים שלא הייתה, על הזנת יחידות, על העברת התרעות לכל הגזרה. אני מדבר על פעולה פשוטה מאוד: פשוט תאמרו לחיילים במוצבים שייכנסו לעמדות. שיהיו מוכנים להפתעה, על כל צרה שלא תבוא. אבל גם זה לא. ראש השב"כ מגיע ל'בור' בקריה, הוא נחשף למידע, ומקבל החלטה משמעותית מאוד:

הוא מזמן פגישה נרחבת

לשמונה בבוקר.

את ההמשך

כולנו יודעים:

בשמונה

בבוקר

המחבלים

כבר נמצאים

עמוק בכפר

עזה ובבאר, מבצעים את

זממם.

"מה שמחריד

יותר מהכל", הוא

מוסיף, "שבצבא ישנה

פקודה של 'התרעה

עם שחר'. הפקודה

הזו גורסת שבכל

בוקר, עם שחר,

כל חייל חייב

לתפוס עמדה.

פשוט להיכנס

לעמדות ולהיות

מוכנים להפתעה.

ומה קורה? הפקודה הזו

לא מיושמת. החיילים נהרגו

לעשרותיהם עוד בטרם יצאו. האם הדבר לא מלמד על חוסר משמעת קיצונית לפקודה בסיסית?

"האם זו לא הדוגמה הקלאסית ביותר לאי כשירותו של הצבא?" תוהה בריק. "הוא כשל נוראי שבא לידי ביטוי החל מרמת הדרג הבסיסי, ועוד לקודקודים. החיילים לא מבצעים משימות פשוטות, המפקדים מתעלמים מכך, והדרגים הבכירים לא עושים את הפעולות הבסיסיות שנדרש לעשותן במקרים של התרעה. זהו חידולן וחוסר משמעת שאי אפשר אפילו לתאר אותם".

שוחחתי עם חייל פצוע, אני מספר לבריך. הוא סיפר שאצלו במוצב כבר היו

בכוונות שיא. למרות זאת, המוצב חוסל שכן החיילים היו בנחיתות מספרית מול המחבלים שהיו מצוידים גם בטיילי בזוקה, מה שלא השאיר להם כל סיכוי.

"זה נכון", הוא משיב. "אבל קח בחשבון שאם החיילים במוצבים הקדמיים כבר היו מוכנים ולא ישנים במיטות, היקפי החדירה היו מצומצמים יותר. הכוחות בקיבוצים היו מוכנים יותר. המחבלים היו מופתעים יותר. 'ורגע, לא דיברנו בכלל על חיל האוויר. מדוע ארך לחיל האוויר - החיל המתקדם והבלתי מנוצח שבו השקענו מיליארדים - לא פחות ממש שעות כדי לעלות לאוויר,

של מיליונים ואשר עליה הייתה גאוותה של המדינה. מחבלי החמאס עיוורו את המערכת לחלוטין. 'קו בר לב' של 2023, קרס בלי שמחבל אחד נורה בדרכו לכיבוש היעד. אך העיוורון, כך אומר בריק, כבר פשה בכל המערכת.

"אנו יודעים להסיק מסקנות, ולכן הוקם המל"ל, המטה לביטחון לאומי. תפקידו הוא לכתוב מסמכים ולגבש עבודת מטה, להכתיב לצבא איך להתכונן, לזהות את האיומים ואז לקחת סיכונים מחושבים. על סמך האיום הזה נדרש הרמטכ"ל להגיע לישיבת הממשלה, ושם לשמוע בפני אילו

בדיקות ואין מעקב. "וכך כל רמטכ"ל בתורו עושה מה שבראש שלו, מגבש תוכנית עבודה בהתאם לראייתו, וכולם רוקדים לפיה, כאשר התוכניות של הרמטכ"ל הקודם יורדות לטמיון גם אם הושקעו בהן מיליארדים. כך פעם אחר פעם, וכל זה כשאני מתריע עם צוות המומחים. אנו זועקים, ואיש לא שומע".

והיום, אחרי הטרגדיה האיומה, התחושה שלך היא שמקשיבים לך סוף סוף? "להקשיב - הקשיבו כל הזמן", הוא מדייק, "ואני חייב לומר שגם גלנט, גם

"דווקא היה קשב. הבעיה הייתה שכבר היה קשה מאד לתקן" האלוף במיל' בריק, בראיון ל"משפחה"

ההסכם עם סעודיה, שיכול היה להסתיים בכך שתהיה לנו רכבת עד הודו, ולסעודים פצצה גרעינית כפי שהם דרשו. הם לא יכלו לשאת את המחשבה הזו, ולכן הם נתנו אור ירוק לחמאס. אך מנגד, הם לא רוצים להיגרר למלחמה הזו, כך שכרגע, לפחות לפי הדו"חות שברשותי, הם עצמם לא מעורבים. אילו הם היו מעורבים, המצב היה עלול להיות חמור פי כמה".

בזכות הרוח והנחישות

בסופה של השיחה המדכדכת, אני שואל את האלוף במיל' בריק אם ישנן נקודות אור בתוך האפלה, לפחות בראייתו שלו.

"בהחלט יש", הוא אומר, "זו רוח הלחימה. ישנה רוח לחימה שאותה אנו רואים בלוחמים הרבים שנוהרים לכאן מחו"ל מיוזמתם, בטייסים שהתייצבו ברגע האמת כולם כאחד, ובציבור כולו שהולך ומתלכד. המריבות הקטנוניות שהיינו שקועים בהן, מריבות בין חרדים לחילונים, בין ימין לשמאל, בין תומכי הרפורמה למתנגדיה - נעלמו, והציבור כולו מלוכד ומייחל לניצחון שעוד יגיע בעזרת השם.

"אז נכון", הוא מסיים, "היכולות של הצבא ירדו דרסטית בעשרים השנים האחרונות, ונכון שהצבא לא מאומן, ושחסר לנו כוח אדם בחילות הסדיר. אבל עדיין, רוח הלחימה שאני מזהה היום מזכירה לי את רוח הלחימה של מלחמת יום הכיפורים. גם אז, בעזרתה ניצחנו במערכה.

"בסופו של דבר", קובע מי שניסח עשרות עמודים שבהם הוא קובע חד משמעית שהצבא אינו כשיר ללחימה, "רוח הלחימה היא שחשובה לניצחון. במלחמת וייטנאם הצליחו מגדלי אורז שהיו מצוידים בנשק מהמאה הקודמת, להביס את הצבא החזק ביותר בעולם, זה שנלחם עימם באמצעים החדשניים ביותר.

"רק לאחרונה, באפגניסטן, הצליחו לוחמי הטאליבן שהיו חמושים בנשק פרימיטיבי להניס את הצבא האמריקאי מהאזור. כך שמה שאנו זקוקים לו בראש ובראשונה הוא רוח הלחימה, אחרי כן הטכנולוגיה והיכולות. וכשאני רואה היום את האחדות ששוררת בעם אחרי הפילוג והשנאה, אני יודע שיש לנו בעזרת השם סיכוי.

"ועדיין", הוא מזכיר, "צריך לדעת שגם אחרי הניצחון שבעזרת השם נגיע אליו, אחרי שנמגר את החמאס, ואני מייחל שהדבר יקרה בלי שפך דם נוראי - נהיה חייבים להשקיע בחיזוק הצבא. אין ברירה. באזור הזה, מי שרוצה שלום אמור להחזיק בחרב. אם נרצה שהם יחיו לצידנו, הם יהיו חייבים להכיר בנו כחזקים. עליהם לדעת שעמנו אסור להם להתעסק, ואני מקווה שאחרי המלחמה הזו הם יפנימו זאת היטב".

הרצי הלוי וגם מנכ"ל משרד הביטחון אייל זמיר קיבלו את הדברים, אם כי הם לא הספיקו ליישם. אני מתנחם בכך שקיבלנו את האירוע בדרום לפני שהתפתחה כאן מלחמה רב זירתית".

ומנין לנו שהיא לא תפרוץ כרגע?

"משום שכרגע איראן יושבת על הגדר והיא לא מעורבת. להערכתי האיראנים עמדו מאחורי המתקפה הזו, אך הם עצמם לא יהיו שותפים פעילים בה. היה להם אינטרס אחד, והוא - לעצור את ההסכם המתגבש עם סעודיה, ובכך הם הצליחו. בזה הם ניצחו. חלום הבלחות שלהם היה

איומים עליו להיערך ומה דרוש לצבא כדי לטפל באיומים הללו. לאחר מכן מתגבשות התוכניות, ואמורה להיות עליהן בקרה וכן להתקיים דיוני סטטוס ככל שהדברים מתקדמים.

"אבל בפועל", קובע בריק, "כל זה לא קרה. המל"ל לא עשה את תפקידו. אין ולא היו דיונים בקבינט, ואילו ועדת החוץ והביטחון הפכה ל'בית לורדים'. הגוף שאמור להיות שומר הסף לא קורא דו"חות בכלל, אלא נחשף למצגות של הרמטכ"ל ואומר אחריון אמן. איש לא מעז לשאול שאלות ולמנוע בפרה הקדושה ששמה צה"ל. אין